

მუშათა გაფიცვის შესახებ სათათბიროთ. სასოფლო-სამეურნეო ნაწარმოებში შეუფერხებლად შემოაქვთ. ნავთ-სადგურში ნაკლები მოძრაობაა. გემებს ძლიერ აფიცანდებდათ.

რ უ ს მ ი ი.
პეტრბურგი. სამხედრო საოლქო სამართალთა განაჩინა ექსი მძარცველის საქმე, რომელთაც ნახევარ კუნძულ ოსტაზე სხვადასხვა დროს თავდასხმის მოხდენა ბრალდებოდათ. ექსივეს სიკვდილით დასჯა გადაუწყვეტეს, ხოლო ამავე დროს სასამართლომ შეამდგომლობა აღძრა შეუწყობულები სასჯელი.

ვლადივსტოკი. ნავთსადგურ ზოლოტრი როგ ში წყალქვეშ მავალი ნავი „კასაკა“ აფეთქდა. არაფერი დაზარალდა.

ბუბოვკა. დაიწვა დიდენკოვის ბაზის ქარხანა.

მოსკოვი. სოფელ ბალშია მიტის ახლათ გახსნილ საბარეუშო ქარხანაში აფეთქება მოხდა, როცა ქარხანას ათვალიერებდნენ. მოკლულია საერთო ექიმი ლებედევი და ქარხნის უფროსი ქეჩინიკოსი ზაფტი; მძიმედ დაიჭრა ქარხნის დირექტორი იანკოლევიჩი და ორი მუშა. აფეთქების გამო ცეცხლი გაჩნდა, რომელიც ორი საათის შემდეგ ჩაქრეს.

ს ლ ე რ ა
პეტრბურგი. ავთ გახდა 24, მოკვდა 11. ამ ეამათ ავთ არის 415.

არხანგელსკი. ქალაქში ხოლოვით მოკვდა 2, კემში ავთ გახდა 3, მოკვდა 3, შენკურსკის მარაში ავთ გახდა 3, მოკვდა 2.

მოგილევი. (საგუბერნია) სოფელ დიმიტროკოვშიაში, ორშანსკის მარაში, ხოლოვით ავთ გახდა 4, მოკვდა 1.

პოლოცკი. 25—28 ივლისამდე ხოლოვით ავთ გახდა 56, მოკვდა 17, მარის ცხრა ვოლოსტში სულ ავთ გახდა 120, მოკვდა 29.

პოლოცკი. ხოლოვით ავთ გახდა ვადაიჩის მარაში 5.

იაროსლავლი. მარაში ავთ გახდა 5, მოკვდა 2. რიბინსკი ავთ გახდა 4, მოკვდა 1.

უკანასკნელი ფოსტა

ოსმალეთი
კრიტოსის კითხვა მწვავედ. ვენის გაზეთები იუწყებიან, რომ დიპლომატიურ წრეებში ძალიან შიშობენ. ოსმალეთ-საბერძნეთის შეტაკება აუცილებლად მიიჩნიათ. ოსმალეთის თითქმის ყველა ქალაქებში მრავალ-რიცხოვანი მიტინგები ხდება და ოსმალეთის მოსახლეობაში ძალიან შიშობენ, რომ ბერძნების დარბევა მოხდება. ბერძნების საქონლის ბოიკოტი თანდათან ძლიერდება.

საუბარი ენერ-ბეისთან. ენერ-ბეის კრიტიკის კითხვის შესახებ შედეგი უთქვამს: ოსმალეთ-კრიტოსის კითხვა გამწვაების იმ წერტილამდე ავიდა, როცა იარაღი „თავითონ დაიწყებს ლაპარაკს“. პორტის ერთ-ერთი იმედი—ეს უცხო სახელმწიფოების ენერგული ჩაბრუნება. თუ სახელმწიფოები ვერ შესძლებენ შეგონონ კრიტოსის ეტოვრებთ ოსმალეთის უფლებების პატივისცემა, მაშინ ოსმალეთს მხოლოდ ის დარჩენია, რომ ჯარი გაგზავნოს ათინაში. ოსმალეთის ახალი წყობილების ბედ-იბაღი მკიდრით შეკავშირებულია კრიტოსის კითხვის ასე თუ ისე გადაწყვეტასთან. კრიტოსის დათმობა ოსმალეთის კონსტიტუციის დაღუპვას უდრის. პორტა არც თავის მოთხოვნებს არ დათმობს. თუ მას სახელმწიფოები არ დაემარებიან ამაში, ოსმალეთი იძულებული იქნება თავისი ძალ-ღონით მოაგვაროს საქმე და დაამყიდოს კრიტოსელები.

ამის თადარიგი. „ბირ. ვედ.“ ატყობინებენ, რომ საბერძნეთის საზღვარზე გაიგზავნა არტილერიის 4 ბატარეა ტყვიის მტყორცხვებით. მინასტირის გუბერნატორმა ახალგაზრდა ოსმალთა კომიტეტის ინსტრუქციის თანახმად განაცხადა, რომ საბერძნეთის მხრივ პირველ მტრულ ნაბიჯთანავე ფესალის საზღვრებს ზარბაზნებს დაუშენო.

სპარსეთი
რუსეთი ჯარს არ გზავნის. „ბაქო“ სიტყვით, მთავრობას გადაუწყვეტია რომ არღებში ჯარი აღარ გაგზავნოს.

შეთქმულობის აღმოჩენა. თეირანში ამ რამდენიმე დღის წინათ აღმოჩენილია შეთქმულობა უცხოეთის აფიჭების წინააღმდეგ. შეთქმულობის რამდენიმე მოთვე კიდევ დაუპატიმრებიათ.

გაფიცვა ასტარაში. გაფიცვენი ასტარის საბაგოს წერილი მოსამსახურეები. გაფიცულები ჯამაგირების მომატებას მოითხოვენ.

საუბარი ზილი სალთანთან. „ტიმის“ კორესპონდენტისათვის ზილი სალთანეს სხვათა შორის შემდეგი უთქვამს: ვიცი, რომ მე მისაყვედურებენ იმას, რომ ლიბერალი არა ვარ, მაგრამ დიდი შეცდომა იქნება კაცი დაფასო იმით, რაც იყო ის გუშინ. მე ვცხოვრობდი ასოლიუტურიზმის დროს და ვსრულდები მეფის ბრძანებას. მე კარგათ ვაფასებ ლიბერალური მოძრაობის სიდიდეს და საჭიროებს. ბერლინის გაზეთები უმატებენ, რომ ზილი სალთანეს კანდიდატურის იმიტომ გმინიათ, რომ სალთანე ძალიან მდიდარი კაცია, გმინიათ ბატარეები არ მოიცილოს და მით კონსტიტუცია არ დაღუპოსო.

ლიანოვი და „ქეშმარიტი რუსები“. როგორც ვიცით, ლიანოვი უკვე წამოვიდა სპარსეთიდან და ბაქოში მივიდა. „ბაქო“ იუწყება, რომ მატარებლის

წასვლის დროს, რომლითაც ლიანოვი მიმგზავრებოდა რუსეთში, არც სადგურზე, არც სადგურის ახლო-მახლო, არაფერი, გარდა მთავრობის წარმომადგენლებისა, არ გააქაჩანეს. სადგურს ჯარი იცავდა. დასწრების ნება მისცეს მხოლოდ „ქეშმარიტ რუსთა“ დეპუტაციას. დეპუტაცია „კავშირის“ თავმჯდომარის წინამძღოლობით გამოცხადდა, ვითომდა ლიანოვთან სასაუბროთ, მარა, როგორც იგივე გაზეთი სწერს ისინი ლიანოვს არ მიუღია.

ფაზლას დასჯა. შეის ფაზლას საქვეყნო დასჯამ შეარყია შავრახმელები და „ქეშმარიტ სპარსეთა კავშირში“. არც ერთი ამ „პატივცემულ“ კორპორაციის წევრთაგანი არ მოვლოდა, თუ ნაციონალიზმები ასე უცერემონიოდ მოუღებდნენ ბოლოს ისეთ პირს, რომელიც ცნობილი იყო სამღვედლოებაში, როგორც კაცი ფრიად განსწავლული. ამ შეიხმა იმდენათ დიდი უბედურება მიაცენა სპარსეთის ხალხს, რომ მეტი არ იქნება მისი წარსული ცხოვრების მოკლეთ განცანობა.

20 წლის წინათ ფაზლამ გაათავა განათლება ქერბლეში და დასახლდა თეირანის ერთ გარეთა უბანში, სადაც სადგომში თვეში რ მან. იხილდა. სარწმუნოების და ისლამის ხელმძღვანელი, ის ყოველივეზე გულცივით იყო და ხალხშიც ჩქარა შეიქნა პოპულარული. გულუბრყვილო სპარსელები ვერ ამჩნევდნენ, რომ გულუბრყვილობის ნიღაბს ქვეშ ახალი შეიხი მალავდა „მგლის კიბლეს და მელიის კულს“ და პუღამ სიტყვის შეუბრუნებლათ ასრულებდნენ მის „ღვთიურ“ მოთხოვნებს, რომელიც მუღამ იქამდე მიდიოდა, რომ რაც შეიძლება მეტი ფული შემოსულიყო სხვა და სხვა ღვთის მსახურების საქმეზე. ფაზლამა ჩქარა ჩქარა მიღობდებოდა. უკანასკნელათ, ბრმა შემთხვევამ დაუახლოვა ის შახ მამედ-ალის ყოფილი ირანის მბრძანებელი, როგორც უნებო პიროვნება, ჩქარა ჩავარდა შეიხის გავლენაში. ამის შემდეგ ვერც ერთ მალალ თანამდებობაზე ვერ დადგებოდა ვინმე ფაზლას ნება დაურთველათ. რამდენიმე ხნის შემდეგ წმიდა მამის რ მეთითი სადგომის ნაცვლით ჰქონდა დიდებული სასახლე, რამდენიმე სახლი, აუარებული მოსამსახურე, უზარ-მზარი მამული და მშვენიერი პარკი. მრავალი შემოსავლით და დიდი ქრთამებით ღარიბი შეიხი რევოლუციის ხანებში უკვე მილიონერამდე იყო ასული.

„წყულმა კონსტიტუციამ“ ყველაფერი უკულმა შეაბრუნა. უბატონოთა შეძენილი ქონება, ახალ მთავრობის დროს მოსალოდნელი იყო, რომ ხაზინის ხელში გადასულიყო. ფაზლას, რასაკვირველია, ენახებოდა ეს და ის შეეცადა დაებრუნებია ძველი დრო. პოლიციის

უფროსმა ეფრემმა აღმოაჩინა, რომ ის ეწეოდა ანტი-კონსტიტუციონურ პროპაგანდას და ფაზლას მისცეს სამართალში. სასამართლოში ის აშინებდა მოსამართლეებს იმით, რომ მას ახლო ნათესაობა აქვს თეირანის გენერალ-გუბერნატორ სეზებდართან, მაგრამ ამან ვერ უშველა. სამი საათის თათბირის შემდეგ მისი ბედი უკვე გადაწყვეტილი იყო.

ასე დაასრულა თავის სამაქვეყნო ანგარიში სპარსეთის პირველმა მექრთამემ.

ი ს პ ა ნ ი ა

კიდევ კონფერენციის შესახებ. გუშინ ვწერით სერარის მასლობლით მოხდა ყველა პარტიების დელეგატების კონფერენცია, რომელშიც გადაწყვიტა მოძრაობის განახლება. უკანასკნელი ცნობებიდან შემდეგ ვტყობილობთ: გადაწყვეტილია გამოაცხადონ საერთო გაფიცვა, უარი სთქვან ჯარში-გავსაზე და გადასახადის გადახდაზე. მოძრაობის სახელმძღვანელოთ არჩეული იქნება განსაკუთრებული კომიტეტი. სპეციალური ემისარები ქალაქებს და სოფლებს შემოვიღონ და პროპაგანდას გასწვევენ. კონფერენციაზე ბარცელონას დელეგატებმა განაცხადეს, რომ მუშები მზათ არიან ისე აიხან იარაღი, თუ მთავრობა არ განთავისუფლებს დაქვრივებს. როგორც გამოიჩვენა, კონფერენციაზე მოძრაობის ანტი-დინასტიური ხასიათი აქვს უმრავლესობა იმ აზრის იყო, რომ მოძრაობის დასაწყები სივრდილი—ეს იქნება მელონის ახლო ისპანიის ჯარის დამარცხება.

ალფონსის პარტიოტობი. ისპანიის კაროლ ალფონსს „რ. ს.“ სიტყვით, რომ სხვებს უწევნოს პარტიოტობის შევლითი, ნება მიუცია რამდენიმე პრინციპის მელლიანობა წასვლის და ომში მონაწილეობის მიღების.

ისპანიის მერსანტები. ბარცელონიდან იუწყებიან, რომ ისპანიის დამარცხების კითხვა დამოკიდებული იმაზე, თუ როგორ მოეპყრობა მთავრობა დაქვრივებს. რც-და ათი ათასი რესპუბლიკანელი მზათ არიან კიდევ უფრო ძლიერი აჯანყება მოახდინონ, თუ დაქვრივების სიკვდილით დასჯა დაიწყეს. ანარქისტები ყუმბარები იმუქრებიან.

რევოლუციის დღეები. „ფუარო“-ს კორესპონდენტი შემდეგ იუწყება ბარცელონაში მომხდარ აჯანყების დღეების შესახებ: ბარცელონას ბრძოლა, პარისის კომუნის ბრძოლას მოგვაგონებდა. ბარცელონაში, სადაც 700,000 მცხოვრები ითვლება, ექვსი დღის განმავლობაში ყველა ქუჩები ბარკადებით იყო გამაგრებული და შეუბრძოლებელი ომი ხდებოდა. ისმოდა თოფების და ზარბაზნების შეუწყვეტელი გრილი. ყოველივე დამოკიდებულება სხვა ქვეყნებთან თუ ქალაქებთან შეწყვეტილი იყო. ქალაქის

სხვადასხვა ნაწილებში 40 მონასტერი იწოდა. არ იყო არც ელექტრონი, არც გაზი და არც სანოვავე. ენც ბრძოლაში მონაწილეობას არ ღებულობდა, თავის სახლებში იყვნენ ჩვეულო სასტიკთა აკრძალული იყო დანერგვნი შიღობა, მოაჯრბე ტო სასხვადასხვა ელანენა. სალდათებში, რომლებსაც ნაბრძნები ქმნათ არ დადენდოთ, ვინც ქუჩებში ვამონდებოდა, მრავალი ასი მცხოვრები მოკლეს. ყაზარმები საყვია დაქვრივებით და უცლიან რიგს, ე. ი. სიკვდილით დასჯას.

რუსეთი

ს.-დემ. პარტიის კონფერენცია. რევოლუციის ატეხილებს, რომ აკვირდეს მუშაობებს მონასტრისათვის, რომ სესხს აჯანყებულთა ჯგუფსა და გეგმებს ასაშენებლათ, მსადად იმ შარბით, თუ გეგმებს ინგლისში ააშენებთ.

ინგლისის კაბიტალისტების წინააღმდეგ. „კასის“ სიტყვით, ინგლისის კაბიტალისტებს წინააღმდეგ მიუღიათ გარკვეულსაქმეთა მინისტრისათვის, რომ სესხს აჯანყებულთა ჯგუფსა და გეგმებს ასაშენებლათ, მსადად იმ შარბით, თუ გეგმებს ინგლისში ააშენებთ.

ხრუსტალივი გაჭირვებაში! „კასის“ ატეხილებს შარბიდან, რომ მუშათა საბჭოს ყოფილი მთავრად მრუსტალივი წინასწარ დიდ მატერიალურ გაჭირვებას განიცადს და მუშათა მუშაობას.

საზღვარ-ბაზრით.

გაფიცვა სტოკჰოლმში. მოხდა კონფერენცია ყრუბა, რომელსაც დაესწრა 40,000-მდე კაცი. მოდიფიკაცია არ სჩანდა. წესდების დღეა თვით მუშებმა იკისრეს. კრება გაიხსნა საგეგმელოდ სიმდგრას სართო სიმდგრათ. შემდეგ მასსახება წამოიხსნა გაფიცვის კომიტეტის ერთმა წევრმა, რომელსაც სხვათა შორის სთქვა: ჩვენ ვაგამაჯრებთ არ შეფთახნი დემონსტრაციებით, არამედ ხნუიარაფე ძალით. დასასრულ მოუწოდა გაფიცულებს წესდების არ დაკლდეთ და მათ სხაბი არ მისცენ მოდიფიკაციის საქმეში ჩაგვიყოს. კრებას გათავისებინა შემდეგ მიტინგი მშენებლისათ და მოსაჯ. ყველა მშენებლებს კავთუბი აღნიშნავს მუშების უმცადათა თვარხანასა, ტაქტს და დისციპლინას. ქალაქის ზოგაერთ ნაწილებში ხალხთა გაწვეულმა სადღეობამ განახლები მატარა და გაფიცულების სთახანაგანამდე დემონსტრაციის გამართეს. დემონსტრანტი-სადათაბი მანკელოხანს მღვრადენ. სხადასხვა სახლი გაფიცულებს ჯექტების უკანასკნელ. ტეტუბერგანდ იწვევებან, რომ ვადეცმე მამაშია დანამატა. ფაქტაბენ, რომ ტერორისტული აქტი მოხდება. განდენ ერთი ჟურნის შარბატარება, რომლებიც აგრედავენ სეპსს, რომ გაფიცვა რუსეთის მრეწველბა-გამაწველს იმ მიხ.

მონიშმი ბიოლოგიაში

III
ჩვენ ვიცით, რომ ცხოველთა ყველა ჯიშნი ერთი მეორესაგან მომდინარეობენ, რომ მცენარეთა ჯიშნიც შედეგი არიან ბუნების ისტორიულ განვითარებისა. როცა აღარებთ ცხოველებს ან მცენარეებს ერთი-მეორეს, მათ შორის მზავსების შემწევა სულ ადვილია, მაგრამ როცა შედარება ხდება ცხოველთა და მცენარეთა შორის, აქ ეი მათ შორის მზავსების პოვნა უფრო ძნელია. პირველი შეხედვით გგონებთ, რომ ცხოველს და მცენარის შორის საერთო არაფერია. ეს უკანასკნელი აზრი დიდხანს იყო გამეფებული ბიოლოგიაში. ბიოლოგები დუალიზმები (ორი დასაბამის მალიარებელი) იყვნენ. მათთვის ცხოველი და მცენარე განირჩეოდა ერთი მეორესაგან არა თუ ფორმით, არამედ შინაგანი აგებულობით, სტრუქტურით (ფორმის, აგებულების მხრივ). ცხოველი მოძრაობს და შეუძლია იმოძრაოს, მცენარე არ მოძრაობს და არც შეუძლია იმოძრაოს, ისინი იკვებებიან სულ სხვადასხვა ნივთიერებით, ცხოველს აქვს ცხოველთა, მცენარეს არა. ერთი სიტყვით, ცხოველთა და მცენარეთა სამეფოებ შორის უფსკრული სუფედა. ამ პრობლემის (საკითხის) გადაწყვეტა შესაძლებელი ხდება მხოლოდ მაშინ, როცა სხვადასხვა დარგები ორგანიულ ბუნებაზე ერთი მეორეს უახლოვდება, როცა მათ შორის მკიდრო დამოკიდებულება არსდება.

უწინ, როცა მეცნიერები ბუნებას აღ-

წერდენ, მათ აინტერესებდა მხოლოდ მისი გარეგანი ფორმა. რომ ბუნება მარტო ფორმის მხრივ აღწერო, ამისათვის არ არის საჭირო დიდი ცოდნა. ამიტომაც იყო, რომ მორფოლოგიის, ანუ ფორმათა მოძღვრებას არ ჰქონდა არავითარი შინაგანი კავშირი მეცნიერების სხვა დარგებთან. მორფოლოგი მხოლოდ მორფოლოგი იყო.
გაცილებით უფრო ძნელია ცხოვრების რთული მოვლენების უფრო ელემენტარულ და უბრალო მოვლენებთან დაკავშირება. რთული უბრალო დაუქვემდებარება, არა ცნობილი ცნობილს, განკერძოებული საზოგადოს, აღადგინო მოვლენათა კავშირი და დამოკიდებულება იმ პირობებთან, რომლებშიც ისინი არსებობენ, ერთი სიტყვით, ახსნა, ან გაიგო ყველა ეს მოვლენები.
ამ მეთად ძნელ და რთულ პრობლემას ფიზიოლოგია სწყვეტს. რომ ცხოვრების რთული მოვლენები უბრალო ქიმიურ და ფიზიკურ მოვლენებთან ახსნა და პირველნი მეორეთ დაუქვემდებარებო, რაც ფიზიოლოგიის მიზანს შეადგენს, ამისათვის საჭიროა, რომ ამ უკანასკნელ მოვლენებს იკვლიდეთ. თუ მორფოლოგი, მხოლოდ მორფოლოგი იყო, ესე იგი, მხოლოდ გარეგან ფორმათა აღწერას აქცევდა ყურადღებას, (ახლა, ექსპერიმენტალურ მორფოლოგიის დაარსების შემდეგ ეს ასე აღარ არის), ფიზიოლოგი ერთ და იმავე დროს ქიმიკოსი, ფიზიკოსი და მორფოლოგიც უნდა იყოს. ამიტომაც ადვილი გასაგებია, თუ რატომ ფიზიოლოგია, ქიმიის და ფიზიკის განვითარების შემდეგ იზადება და ვითარდება.

თუ ჩვენ შევდარებთ ცხოველთა და მცენარეთა ფიზიოლოგიას, დავინახავთ, რომ ცხოველთა ფიზიოლოგია უფრო ადრე განვითარდა. ამ განვითარებაში დიდ როლს თამაშობდა მედიცინა. თუ წინეთ მედიცინა აღამიანის ავთამყოფობის და სხეულების წინააღმდეგ ლოცვებს და ზესთა-ბუნებრივ ძალებს მიმართავდა, შემდეგ ის ფაქტთა ელემენტალური და რწმუნდა, რომ საჭირო იყო უფრო შორს წასვლა, ცხოველთა ცხოვრების კანონების გაგება და შესწავლა. მედიცინა ახდენდა სხვადასხვა ექსპერიმენტებს (ცდას) ცხოველებზე და რაკი ცხოველთა და აღამიანთა ანატომია ერთი და იგივეა, ცხოველებზე გაკეთებული ექსპერიმენტი აღამიანზე გადმოქონდა და მით სარგებლობდა, რომ აღამიანი სხეულობისაგან განეკუთრა. კარგათ და ჯანმრთელათ ყოფნის მოთხოვნილება აიძულებს აღამიანებს შესწავლონ არა თუ მათი ანატომია და ფიზიოლოგია, არამედ ცხოველთა ანატომიაც და ფიზიოლოგიაც. მედიცინა, როგორც მეცნიერება, ცხოვრების საჭიროებისგან არის შექმნილი.
მაგრამ აღამიანთა მოთხოვნილება სხვადასხვა ნაირია: აღამიანს უნდა საზრდოსაკვები, მან უნდა ჩაიცვას ტანზე, მის უნდა ქონდეს სახლ-კარი, სადაც შეეძლება ცხოვრება და ბევრი სხვა. უმეტესი ნაწილი საზრდოსაკვების, ტანსაცმელისა თუ ბინისა, მცენარეთა ნაყოფია. მაშ, კარგათ რომ იკვებებოდეთ, უნდა იცოდეთ თუ რა მცენარეულთა უფრო მარგებელი ან მანებელია ჩვენი ორგანიზმისათვის; კარგათ რომ ჩაიცვათ, უნდა იცო-

* უკანასკნელი ახალგაზრდა პოეტი.

ა. განგის-კარელი.

ნათ, რომ შეეცადოს მკვლევარმა დასცნოს. ყოველდღიურად ზარდა გახუტების სიტყვით, სამ პილიონ კონს უდრის.

მილიონი პენსიონერები. გერმანიის მუშათა დაზღვევის ფედერაციის ანგარიშა და სხვის, რომ 1909 წ. ივლისის 31-მდე მუშათა იღებს 1,001,109 მუშა; ამათში 877,269 მუშა იღებს — პენსიონერთა ფაფა, 104,931 მუშა, ხალხ 18,819 აკათხოვნი.

ახალი ამბები

ახალგაზდა პოეტების რჩეული ლექსები ერთ წიგნად. ა. ბოგდანოვის „პოლიტიკურ ეკონომიის“ გამომცემელ ამხანაგობას განზრახვა აქვს მეორე წიგნათ გამოსცეს ჩვენი ახალგაზრდა პოეტების ლექსები ერთ წიგნათ. ლექსების პოეტების სურათები და ავტობიოგრაფია დაერთობა. ყოველნიერ გაუგებრობის თავიდან ასაცილებნათ ამხანაგობას განზრახვა აქვს ლექსების რედაქცია თავი ავტორებს მიანდოს, ამიტომ მათ დაავალეს გამოუგზავნონ ამხანაგობას ცნობა იმის შესახებ, თუ რომელ ლექსების დაბეჭდვას სცნობენ ისინი საქმით და სად დაბეჭდილა, თითო ავტორის 15 ლექსი დაიბეჭდება. დაწერილობით განცხადება და სია იმ ავტორებისა, რომელთა ნაწარმოები კრებულში შევა, ამ დღეებში გამოცემა განხორციელდება. მესამე წიგნით ამხანაგობას განზრახვა აქვს გამოსცეს ჩვენი ახალგაზრდა ბელეტრისტების და დრამატურების ნაწარმოები. წიგნები გამოიცემა ხელის მოწერილთა კრებულში შეიძლება ავტორის სურვილით ახალი, უფრო დაუბეჭდავი ნაწარმოებები დაიბეჭდოს.

კოლხეთის კოლექტიური თხოვნა მისცეს „თფ. ფ.“-ს სიტყვით გუბერნატორს, რომელშიც აცხადებენ, რომ 19 ივლისს, კვირას მათ პოლიციელებმა გამოუცხადეს, კვირაობით დაკეტონ თავიანთი სახელოსნოები მუშა საპოლიციო უბანში. ასეთივე განკარგულება გამოეცხადა მათ მთავარმართებელ დანდუკოვსკისათვის დროსაც, მაგრამ ამ უკანასკნელმა მათ, როგორც მამადაინებეს, ნება დართო იგუბერნატორს. ისინი დღესასწაულად პარასკევს და კვირას რომ მიუშვებენ, მაშინ კვირაში ორ დღეს კარგავენ, ამიტომ ისინი თხოვენ გუბერნატორს ნება მიეცეთ კვირაობით იმუშაონ.

მასწავლებლების დათხოვნა. დათხოვნის იქნენ სომხური ენის მასწავლებელი თფ. ვაჟთა პირველ გიმნაზიისა ლეონ ბაბიანი, ავღაბრის ქალაქის პროგიმნაზიის არტაშეს აბეგიანი და ვაჟთა მესამე გიმნაზიის ვარტანეს ფეფხიანი.

დგო, თუ რა მცენარეულობიდან მზადდება კარგი და ჯანმრთელობისათვის სასარგებლო ტანსაცმელი და სხვა. ერთი სიტყვით, რომ ჩვენი მოთხოვნებიანი კარგათ დაკმაყოფილებული დარჩენ, უნდა კარგათ ვიცნობდეთ მცენარეს, მის თვისებებს, მის აგებულებას, მისი ცხოვრების მოვლენებს. როცა ჩვენ გვეცოდინება მცენარის ცხოვრების მოვლენები, მათი დამოკიდებულება ამა თუ იმ პირობებთან, მაშინ შეგვეძლება ხელოვნურათ მცენარეთა უკეთესი ჯიშნი შევიქმნათ და მათ ვისარგებლოთ. აქაც ცხოვრების მოთხოვნებიანი მცენარის და მისი ფიზიოლოგიის შესწავლას გვაძლევს. მცენარეთა ფიზიოლოგიით შემდეგ სარგებლობს მეურნეობა. ჯერ ცხოვრებისათვის ბრძოლა, ბრძოლა ბუნებასთან და მის ძალეობთან, შემდეგ კი ამ ბრძოლიდან, ამ გამოცდილებიდან მცენარეების ცალკე დარგთა, როგორც იდუალოგიურ ფორმათა წარმოშობა. აქ ისტორიულ მატერიალიზმის თეორიის (დებულბის) სინაბრელი და კემპარიტეობა. არა შეგნება ჰქმნის ცხოვრებას, არამედ ცხოვრება ჰქმნის შეგნებას.

თუ წინეთ მორფოლოგიის და ფიზიოლოგიის ერთი მეორესგან გათიშული იყვენ, თუ აქ დუალიზმი არსებობდა, ცხოვრების და მცენარეების ინტერესები თხოულობდენ დუალიზმის კვლევის დანერგვას, მათ შორის კავშირის და დამოკიდებულების აღგენას. ავილოთ, მაგალითათ, მცენარეთა მორფოლოგიის და ფიზიოლოგიის. როგორც ზემოთ ვამბობდით, მცენარეთა მორფოლოგიის უფრო ადრეულ განვითარება, ვინც ფიზიოლო-

ცეცხლი კულაში. კულაშიდან გვატობინებენ, რომ 27 ივლისს იქ ურიების უბანში ცეცხლი გაჩენილა, რომელსაც რამდენიმე შენობა უმსხვერპლია. ცეცხლის მქრობელ რაზმის უქონლობის გამო ცეცხლი შინაურ საშუალებებით ჩაუქროს. ზარალი 4000 მანეთამდე თურბე.

საჯარო ვაჭრობა. ექვს აგვისტოსთვის დანიშნულია საჯარო ვაჭრობა მტკვრის მარჯვენა ნაპირას ფარსადანოვის სახლის გადასატანათ, ეს სახლი იმ ადგილისაა, სადაც მუხრანის ხიდს აშენებენ.

ექსკურსია. ამ დღეებში თფილისში ჩამოვა კავკასიის რკინის გზის სკოლის მოსწავლეთა ექსკურსია. ექსკურსია ამიერ კავკასიაში 15 აგვისტომდე დასრულდება.

კიევის სტუდენტთა ექსკურსია. კიევის სტუდენტთა ექსკურსია, რომელიც კიევიდან 20 მაისს გამოვიდა, თფილისიდან 20 აგვისტოს გავა. ვისაც ამ ექსკურსიით უკან დაბრუნება სურს, მან გზის ფული, ხუთი მანეთი ახლავე უნდა გადასცეს თფილისში ერევნის მოედანზე „კახეთის“ საზოგადოების საწყოში მიხეილ ვაჩნაძეს.

გამოყენებაში მონაწილეობისთვის კავკასიაში მიწათ-მოქმედების საქმის რწმუნებულის განკარგულებაში მიწათ-მოქმედების დეპარტამენტმა 450 მანეთი გადასცა ქუთაისის საბრეშუმო სადგურსა და სამეურნეო დაწესებულებათა ქუთაისის გუბერნიის სასოფლო-სამეურნეო გამოყენებაში მონაწილეობისთვის (მ.კ.)

რკინის გზის უფროსის წახვლა. ამიერ-კავკასიის რკინის გზის უფროსი გენ.-მაიორი ი. ნეიგებაუერი 28 ივლისს საქართველო მატარებლით პეტერბურგს გაემართა 1910 წლისთვის ამიერ-კავკასიის რკინის გზათა ხარჯთ-აღრიცხვის შემუშავებაში მონაწილეობის მისაღებათ. ამავე მიზნით წავიდენ პეტერბურგს მთავარი ბუჟალტერი პუშკარევი და რემონტის უფროსი კენგე.

ძველი წიგნი. სტუდ. შოლვა მოსიძე თფილისის წერა-კითხვის საზოგადოების მუზეუმს შესწირა ძველი ქ. თფილისში ქაბოსრო მეფის დროს (მიხეილ სტეფანეს შვილი უნგრეთის იმერის მიერ) დასტამებული საეკლესიო წიგნი კონდაკი, რომელიც მეფის სურათითურთ. წიგნი მშვენიერად გამოცემას. ბოლო ნაწილი შეიცავს 8 ფურცლამდე ხუჭურ ხელთნაწერს.

ცეცხლი. გორიდან გვწერენ: მახრაში თფ. ციციშვილების ტყეში ცეცხლი გაჩნდა, რომელიც საქართველო მის მამულის ტყეებში გადავიდა. მცხოვრებთაგან მიღებულმა ზომებმა ცეცხლს წინააღმდეგ სასურველი ნაყოფი ვერ მოიტანეს. გორის მახრის უფროსმა ქარე-

გია. მხოლოდ ფიზიკის და ქიმიის განვითარება იწვევს ფიზიოლოგიის განვითარებას.

ანალიტიკურმა ქიმიამ დაგვანახვა, რომ, როცა მცენარე ნორმალურ პირობებში სცხოვრობს, მის უმთავრეს ქიმიურ ელემენტებს შეადგენენ: მეთანდი, ნახშირი, გოგირდი, ქლორი, კალაქა, კალციუმი, რკინა და სხვა. თუ მცენარე ვერ მოულობს ჰაერში ან მიწაში ზოგიერთ ამ უსაქიროეს ელემენტებსაგანს, ის სწეულდება და სხება; თუ კი ჩვენ მას ამ დანაკლის ელემენტებს ხელოვნურათ მივცემთ, ის ხარობს და ნორმალურ პირობებში ღდება. ეს ქიმიური მოვლენაა. როცა მცენარე სინათლეს მოკლებულია, როცა ის სინათლეს, მისი ღერძი იზრდება და გრძელდება, ფოთოლი კი არ ვითარდება.

სინათლეს არ აქვს გავლენა არც ღერძის და არც შტოების სიგრძეზე, მაგრამ სინათლე ასქელებს მცენარის გარეგან კანს, ასქელებს და აშრავლებს მინაგან უჯრებს. ფოთოლი სინათლეში უფრო სქელი და უფრო მაგარი ხდება. მცენარის ფორმაზე გავლენა აქვს აგრეთვე სითბოს, სინოციტის, მიწის მიმზიდველობას. ჩვენ შეგვიძლია მცენარეთა ფორმის ხელოვნურათ შეცვალო: ჩვენ შეგვიძლია ამა თუ იმ მცენარის ღერძის, შტოს, ფოთლის ფორმის შეცვალო და ყოველივე ეს ხდება ფიზიკურ მოვლენების გავლენით. აქ არსდება ექსპერიმენტალური მორფოლოგია.

მცენარეთა ცხოვრების მოვლენებს, მათ ფიზიოლოგიას ჩვენ ვხსნით ქიმიურ

„ჩანგის“ კანტორისაგან

1-ლ აგვისტოდან გახუთი აღბრუნება იმ ხელის მოძღვრებას, რომლებსაც სვედრი ფული შემოტანილი არ აქვთ.

ლისა და სურამის ბოქაულებს წინადადება მისცა მცხოვრებნი მოიშველიონ ცეცხლის ჩაქრობაში.

ახალი წიგნი. რედაქციამ მიაღწია ფოთში გამომცემელმა წიგნი რუსულ ენაზე „Стихи философа“ თს. კ. ჭანტუაშვილს. წიგნი სუფთა გამოცემისა, მაგრამ ფილოსოფიურს არაფერს შეიცავს.

მეორე დღის ყოველ დეპუტატების სასარგებლო ჩვენმა რედაქციამ მიაღწია მთიულეთის ამხანაგებისათვის ხუთი მან.

პროგნოზის ქრონიკა

ოზურგეთი. ქალაქის მამულების დამფუძნებელი კომისია 23 ამა ივლისიდან უკვე შეუდგა თავის მოვალეობის ასრულებას.

— 24 ივლისს ბათუმიდან აქ მოვიდა არდავანის პოლიც. ჯარი მეორე დღეს ჩოხატაურის გზით გაემგზავრა ახალციხისკენ... 25 ივლისს, გვიდა აქ მდგომი მე-2-რე პლასტუნთა ბათალიონიც.

— ხანგრძლივი საცხების შემდეგ, როგორც იქნა, 24 ივლისს წვიმა მოვიდა, მარა ჩვენდა სამუხარობთ, ნახევარი საათის შემდეგ ისევ გადაილა.

— როგორც იყო, ქალაქის გამგებამ წესრიგზე მოიყვანა ცეცხლის, საქრობი მანქანა, რომელიც 1906 წელში განადგურდა და დღემდე არავის არსებობდა არ მოსვლია ამის შესახებ რამე ვახტუნა. — ამ ემათ ცეცხლის საქრობი მანქანა საგნებით შეეფერება თავის დანიშნულებას და სრული იმედით ვაძეკვს, რომ რომ საქრობის დროს ის სასურველ დახმარებასაც გაგვიწევს. როგორც ვაღმგვცვს, ამ საქმის ინიციატივა ეკუთვნის ქალაქის თავის თანამშემს ბ. პ. ბერიძეს, რომელმაც ყოველივე ღონე იხმარა და ხსენებული მანქანის შესაკეთებლათ წყარო გამოწახა.

— 25 ივლისს, ღამის 11 საათზე ქალაქში საშინელი თოფის სროლა ასტყდა... ყველა შიშშია მოიცო, არავინ იცოდა თუ რა მოხდა... ცოტა ხნის შემდეგ გამოირკვა შემდეგი: მეეტლე გეგას სად. ნატანებიდან ვიღაც სამი მგზავრი წამოუყვანა და როცა ის ქალაქში შემოსულა, ქალაქის ბოქაულს ეტლი შეუჭრებია და მგზავრებისთვის ვინაობა გამოუკითხავს, მარა, რადგან სინამდვილეში კარგათ ვერ დარწმუნებულა, ამისთვის იქ

და ფიზიკურ მოვლენებთან; ფიზიოლოგიას ვუქვემდებარებთ ქიმიურ და ფიზიკურ მოვლენებს, მორფოლოგიას კი, ვუქვემდებარებთ თვით ფიზიოლოგიას. აქ ინტერესი დუალიზმის კვლევის ფიზიოლოგიასა, ქიმიასა და ფიზიკას შორის ერთი მხრით, ფიზიოლოგიასა და მორფოლოგიას შორის მეორე მხრით. აქ არსდება მინიზმი (ერთიანობა) ცხოვრების და მისი კანონების ასხანში.

შეიძლება რამე კავშირი ვპოვოთ ცხოველთა და მცენარეთა ფორმებს შორის? პირველი შეხედვით მათ შორის არაფერი უკარა კავშირი არ არსებობს, მაგრამ რა-საც ჩვენ უბრალო თვლით ვერ გხედავთ, შეგვიძლია ის მიკროსკოპით დავინახოთ.

როცა მიკროსკოპით მცენარეთა და ცხოველთა ორგანიზმის უშუალოდ ვაჩვენებთ ვათვლით, ჩვენ უარსდებამს იპყრობს მრავალი, ნახევრათ თხელი მასა; ამ მასას პროტოპლაზმას ვხსნიან. ამ პროტოპლაზმას ირგვლივ არტყია კანი, შიგნით კი შუა ადგილას ვხედავთ ერთ პროტოპლაზმის ბრუნვას, რომელიც გულს (АЯДО) ჰქვია. პროტოპლაზმა თავისი კანით და გულით ერთ უჯრის (КЛЕТКА) შეადგენს. ყოველივე ცხოველი, ყოველივე მცენარე ამ უჯრისათა კრებულია. ყოველივე ორგანიზმი სიცოცხლე ერთ უჯრით იწყება. ზოგი ორგანიზმი მთელი თავისი სიცოცხლის განმავლობაში ერთ უჯრით რჩება, ზოგი კი უჯრა ვითარდება, რთულდება, და ერთი უჯრიდან ორი, რამდენიმე, ან ურიცხვი უჯრები ჩნდება. მაშ, ყოველი ცხოველი თუ მცენარე არა თუ იწყება ერთი უჯრიდან, არამედ მათი სხეულის

მყოფ მუსულმან — დარაჯისთვის უბრძანება მგზავრების ეტლი „უხსტკაში“ წაყვანა. როცა ეტლი ბოქაულს კარგა მანძილზე განზრებია, „მგზავრებს“ დარაჯისთვის ლეგონებები დაუშლიათ, ექვსი ტყვიით სასიკვდილოთ დაუტრიათ და გაქცეულან. მიღებულია ყოველივე ზომა ბოროტ-მოქმედთა აღმოსაჩენათ. მისევე დააპატიმრეს მეეტლე გეგია, ამობენ, ბოროტ-გამზრახველის კვალს უკვე მიაგნეს... — დაქრილი დარაჯი მეორე დღეს გარდაიცვალა.

სოფ. კემო-გომი. (ქართლი) შმათს, 25 ივლისს აქაურ მასწავლებელს, სამადა-შვილს, ღამით თერთმეტ-თორმეტ საათზე ეწვია ადგილობრივი ბოქაული, მეტების საზოგადოების მამასახლისით და მათი „სტრანეიტის“, შოლას ალყა შემოარტყეს ისე, თუ ერთიანთ ვაჩხრიკეს. საწინააღმდეგო ვერაფერი აღმოაჩინეს. როგორც თვითონვე სთქვებს, ჩხრეკა გამოუწვევია საიდუმლო მოწერილობას — მის ერთ-ერთ მძის შესახებ, რომელსაც პოლიცია დიდი ხანია თურმე დაედებს დასაქურათ. ამდროს მათან ყოფილა მისი ძმა, თფილისის სათავად-ახნაურთა შოლის მოწაფე, რომელიც ბოქაულს მთავრობის მადნად დევნილ მათ მიუღია და დაუპირებია დაქურა, მაგრამ როდესაც იმან მოწმობით დაუბრტყია, რომ ის შევირდილა და არ არის ის ძმა, რომელსაც პოლიცია დაედებს, თავი დაანებეს.

გურია. 25 ივლისს დაბა ჩოხატაურში მოვიდა ჯარი, 1700 კაციდან შემდგარი. მათში ექვსასზე მეტი გურული სათადარიგო ჯარისკაცია. ჯარი მოდის ბათუმიდან ფეხით; აუტანელ სიცხების გამო დიდი დაღლილობა ეტყობათ და ქუთაისში მიდის.

— 26 ივლისს ჩოხატაურიდან წასული ქვეთა ჯარის მაგიერ მოვიდა 700 პლასტუნნი. 27 ივლისს ისინი ქუთაისს გამგზავრდნენ.

— 27 ივლისს, დილით, გურიის აღმოსავლეთ ნაწილში წვიმა მოვიდა. მთელი ივნისის და ივლისის განმავლობაში წვეთი წვიმა არ ჩამოვარდნილა და ყანები დიდ ვასაქირში იყო. როდესაც ჰაერი ღრუბლებით გაიფინთა, მღვდლებმა მოუხშირეს „მოვლენას“ და ღმერთს წვიმას სთხოვედნ.

წერილი უორაულ აღმოსავლეთიდან

(საკუთარი კორესპონდენტისაგან).

თუმცა ევროპელები რუსეთზე და რუსებზე დიდი წარზოდენის არასოდეს არ ყოფილან და კულტურულ კვყენათ არაფერი არ ათვლიდნ მას, მაგრამ თითო-სულდის განათლებული ევროპელებისათვის მაინც ძნელი წარმოსადგენი და დასაჯერებელია ყოველივე ის, რაც ღდეს რუს-

ყველა ნაწილები ამ უჯრებისაგან შესდებებიან. უჯრა ეს ის მასალაა, რომლისგანაც შესდებება ორგანიზმი. როგორც ცხოველთა, ისე მცენარეთა უჯრა ერთი-მეორეს ჰგვანან (და არა ერთი და იგივეა) თავის აგებულობით, სტრუქტურით და ფორმით. აი აქ, ამ დაბალ საფეხურზე ცხოველი ჰგავს მცენარეს, აქ მათი ერთი მეორისაგან გარჩევა ადვილიც არაა. აქ არსებობს ცხოველთა და მცენარეთა მორფოლოგიური ერთიანობა, ერთიანობა ფორმის მხრივ. უჯრა ბიოლოგიური ერთეულია. როცა ორგანიზმი უბრალოა, აქ მზგავსების პოვნა სულ ადვილია, როცა ორგანიზმი რთულია, იქ მზგავსების პოვნა უფრო ძნელია.

ჩვენ ხშირათ ვამბობთ: მცენარე არა მოძრაობს, ცხოველი კი, და მით განირჩევიან ისინი ერთი-მეორესაგანო, მაგრამ თუ დავუკვირებთ მცენარეთა სამეფოს, დავინახავთ, რომ ჩვენ ვცდებით: არის მცენარეთა ბევრი ტიპები, რომელნიც მოძრაობენ. ავილოთ, მაგალითად, ის უჯრა, რომელსაც ჩვენ მიკროსკოპით ვპოვებთ. თუ ეს უჯრა არ არის დაზიანებული, თუ ის ნორმალურ ფიზიკურ პირობებშია; გხედავთ, რომ ამ უჯრის პროტოპლაზმა ჯერ ნელ-ნელა და მერ-მერ უფრო ჩქარა მოძრაობს. არის ზოგიერთი მოძრავი ორგანიზმი, (flagellata) რომელიც არ იციან თუ რომელ სამეფოს მიათვლონ. დღესაც, ერთნი ვაჩხიან: ეს ორგანიზმი მცენარეთა, მეორენი კი; გვიტყობენ: არა, ცხოველიაო. ერთი სიტყვით, არ შეიძლება ვთქვათ, რომ მოძრაობა ცხოველთა განსაკუთრებული თვისებაა.

სეთში ხდება. განათლებული ევროპელების სხოვნაში დიდ ხანს არ წაიშლება რუსეთისაგანის ომი და ამ ომის დროს რუსების საქციელი, რომელიც კულტურისათვის საუკეთესო წარმოდგენებს და დრო გასული წეს-წყობისაგან განსხვავდა. მე მოგასწავნებთ იმ ხატების და ჯვრების შესახებ, რომლებსაც აგზავნიდენ „ქეშმარიტი“ რუსები მანჯურიაში ბრძოლის ველზე და, რომლებითაც ფიქრობდენ იაპონელების დამარცხებას. რუსების საქციელს ესლაც სიცილით იხსენიებს თითოეული განათლებული იაპონელი. „ქეშმარიტების“ ეს საქციელი მოიგონა ამ დღეებში ერთმა იაპონურმა გაზეთმა შემდეგისთვის გამო: პეტერბურგის ალმოსავლეთის ინსტიტუტის სტუდენტებმა იაპონიაში საექსკურსიოთ წასვლა გადაწყვიტეს. სტუდენტებმა თხოვნით მიმართეს საზღვაო სამინისტროს, რათა ნება დაერთათ მათთვის ფას-დაკლებით გამგზავრებულიყვენ იაპონიაში. სამინისტრომ „რუსული ატაკით“ უპასუხა სტუდენტებს. ეს ამბავი გაციო იაპონიის ელჩმა პეტერბურგში და აცნობა თავის მთავრობას. იაპონიიდან ცნობა მიუვიდა პეტერბურგში ელჩს, რომ, თუ რუსი სტუდენტები მოისურვებენ იაპონიის მთავრობა მზათ არის წიყყენის ისინი საკუთარი გემით იაპონიაში ნახევარ ფასათა. იაპონელები საზოგადოთ ძალიან მოყვარული იყიან თავიანთი „საერთაშორისო გრძობების“ გამოყენება და რაღა საკვარგელია, რომ ეს ამბავიც დიდი რჩინით აღნიშნეს თავიანთ გაზეთებში და თან თავისებური კომენტარებიც მიაცილეს. ეს შემთხვევა არ გამოუპარა ციმბირის პროგრესიულ, მაგრამ მეტრათ გულბურკვილო, გაზეთებს და გულბურკვილოთ, სეველიან კილოთ კითხულობდნენ: თუ კიდევ დიდხანს უნდა გვადლობს იაპონიამ კულტურისათვის მავალით? ნუ თუ კიდევ დიდხანს დაგვირდება მათგან გაკვეთილების აღება?

— მანამ, სანამ ძველი რუსეთი ბატონობს! — ვერცხვით ზასუხათ ამ გულბურკვილოებს.

თავის ჯენტლმენების და სტუმართმოყვარეობის გამოსაფხნათ საზოგადოთ იაპონელები ყოველი უმნიშვნელო შემთხვევითაც კი ფართეთ სარგებლობენ. აი მაგალითიც:

ამ დღეებში ვლადივსტოკიდან იაპონიაში მოსწავლეების და უბრალო ტურისტების ექსკურსია გაემგზავრა. ვიცი, თუ არა ეს ამბავი იაპონელებმა, ექსკურსიანებმა მოგზაურობა ვლადივსტოკიდანვე საუცხოვო კომფორტით მოაწყვეს. ექსკურსანტებს დიდი ამბით და პატივისცემით შეხვდენ ქალაქში რუსეთ-

ხშირათ ფოთოლთა მდებარეობა დილით და ღამით ერთნაირი არაა, დღისით ზოგიერთი ფოთოლი უფრო სწორია, ღამით კი ის იკეცება და ძირს ეშვება, თითქოს დამქნარი იყოს. ზოგიერთი ყვავილები დღისით იშლება, ღამით კი იხურება. ავილოთ მცენარე მიმოზა. თუ მიმოზას ფოთოლს თითს მივადგებთ ის იხრება და ძირს ეშვება. აქ, როგორც ვხედავთ, გარეგანი მიკარება იწვევს მოძრაობას, რაც ცხოველების მოძრაობას მოგვაგონებს, რომელიც ვარბის; როცა მას აწუხებენ. არსებობს მცენარის ერთი ჯიში (Drosera), რომელსაც ბუზის ქერიას ეძახიან. როცა ამ მცენარის ბეწვიან ფოთოლს ბუზი დააჯდება, ფოთოლის ყველა ბეწვები იხრებიან იმ ადგილისკენ, სადაც ბუზი ზის და იჭერენ მას. ამ ფოთოლს აქვს ერთნაირი სითბუ, რომლის შემწვეობით ის ინელებს ბუზს და ამნაირათ იკეცვება. როცა კვების პროცესი თავდება, ფოთოლის ბეწვები ხელ-ახლოთ იშლებიან და სხვა, ახლოთ მოსულ ბუზს იჭერენ. ამ მაგალითებდან ჩვენ ნათლათ ვხედავთ თუ რა საკვირველ მოძრაობას ასრულებენ მცენარეი. გხედავთ, რომ მოძრაობას არა მარტო ცხოველი, არამედ მცენარეც მოძრაობა და არის განსაკუთრებული მოვლენა ცხოველთა ცხოვრებისა.

ქვეყნა, 1909 წ. **კ. გვარჯაბაძე.**

(შემდეგი იქნება)

იაპონიის ომის შემდეგ დაარსებულ ევროპულ წოდებულ რუსეთთან დამახლოვებულ საზოგადოების (Общество сближения съ Россией) წარმომადგენლები. გარეშე ხალხი მათ ყვავილებით და ზან-ზანს დახილით ეგებებოდა. ექსპურსანტების ასეთი შეხვედრით და მიღებით, რაღა თქმა უნდა, ერთხელ კიდევ ისარგებლოს იაპონურმა განვითარებამ და საკმაოდ ენაწყლიანად გამოეჩინა იაპონელების ჯენტლმენობა, სტუმართმოყვარეობა და კულტურურობა.

გასულ კვირას მთელი იაპონიის ყურადღება მიპყრობილი იყო ერთ სენსაციურ ამბავზე, რომელიც, ალბათ, დღემდე იმდენ უკვე მოეხსენება მკითხველებს. საქმე იმაშია, რომ პარლამენტის რამდენიმე დეპუტატს მეტროპოლიტის შესწავლა. საქმე სასამართლოს გადაცემა განსარჩევით და მსჯავრის დასადავებით. სამართალში მიტეხულთა ერთ ნაწილს კიდევ დაუტკაცეს ბრალდება და მ-დან 8 თვემდე ციხე გადასწავრეს თითოეულს. ამასთან, თვით პარლამენტი ჩამოართმევს მათ დეპუტატის წოდებას და ღირსებას, ისე რომ შემდეგშიც აღარ იქნებიან არჩეული. საზოგადოებო გაკლებით უფრო სასტიკი განაჩენს მოულოდნელად, მაგრამ იაპონიის სასამართლო საზოგადოებრივ აზრზე უფრო ლიბერული გამოდგა.

კორეის მონღოლები

ახალქალაქის რაიონი. მთელი საფუძვლი იქადავს, რომ აქეთ ნაში წვიმა არ უფიქვანა. დიდი გვალვისაგან სიმინდები თითქმის სულ გახშა; გვანებები ხომ ისედაც გახშობიან. მინდვრების მოსარწყავათ წყალი არ უფიქვანა. რადგან მინდვრებში პაღის სრულიად გაღმწვანება, საქონელი დიდ გაჭირვებას განიცდის. მოსალოდნელია საქონლის ავთომოფობის განხიზნა, რის ნაშთებიც ზოგიერთ სოფლებში უკვე არას; ბიურტოვი უნდა ავთ ხდება და კვდება. ამ მოვლენასაც არაფერ ანგარიშს არ უწევს და არავითარ ზომებს არ ღებულობენ. უფიქვან მსრფე შეწყვეტულ გვალვასთან ეგონა, რომ სამხედრო წესების მოსახლის შემდეგ მასსახლის-სტრანჯიკებს მანინ წამოაპირებენ, მაგრამ როგორც ხეობა დადის, ისინი ახალქალაქის კიდევ რჩებიან ნაშენებიათ კანკარკულებით, მხოლოდ ზოგ საზოგადოებას რამდენიმე სტრანჯიკი მოაშროს. დღისწინაა ის განრეობება, რომ მათ ხარჯს სოფლების შემტყობასთან წინააღმდეგობა—კომლიტე (სამხედრო რიგებში კომლიტე ოთხი მანეთი ხდება) განურჩევლად დარბისა და მდიდრისა; ეს განრეობება, რასაკვირველია, დიდ უთანხმოებას იწვევს მცხოვრებთა შორის, რადგანაც ხშირად, კომლიტე, რომელიც ერთი კაცისაგან შესდგება ისდის იმდენს, რასაც ოთხი და ხუთი კაცი.

რამდენიმე წელიწადია, რაც აქაური აბრეშუმის მკეთებლები დიხა თარხნიშვილისგან ედღეობენ ჭიის თესლს—მისხელს ორ აბაზათ. თარხნიშვილი თან ხირობას აძლევს შვიდეულებს, რომ თუ თესლი უფრავისი განმოდება, თესლის ფასს აღარ გადასხდებიან. წელს მომეტებულმა ნაწილმა სრულიად იხარადა, თესლი ცუდი გამოდგა, მაგრამ ქ-ნი თარხნიშვილის მამასხადისების სსუალებით ახდენენ თესლის ფასს. არავითარი ხეყინა-მუდარა მასთან აღარ გადის. უფიქვან ასეთი მასხუით ისტუმრებს: „შე მამასხადისს მივანდე, თქვენ იტო და მინა“. როგორც ამბობენ, ქ-ნი თარხნიშვილის თესლს ისევ სოფლებების მიერ გამოყვანილი ჭიისგან იდებს და მას ედღის, შვიდეულებს ეუბნება, რომ თესლს ის იწერს და ფულსაც იქ გაზენის.

ი მ მ რ თ ი
სოფ. იანეთი (ეწრის საზოგადოება). თარხნიშვილი წლის წინათ სამტრედიის ბოქაულმა ხელს გამოუცხადა, რომ შამშილობის დროს უზრუნველ-ყოფისთვის საჭიროა საზოგადოებას თანა შეგროვოს და ხანაში შეინახოს. ასეთი თანხის შესდგენათ საჭიროა კომლიტე ახდეთ ორ-ორი აბაზი წედიწადში ხუთ წელიწადს, შემდეგ კი თავისუფალი იქნებიან. საზოგადოება დათანხმდა. ხუთი წლის მოგროვადი ფული შეინახეს სახელმწიფო შემოსეულ კასში. მას აქეთ ხელს კიდევ დაუწოდეს, ფული ქონდათ გასაში თუ არა, ესე აღმინდა, რომ ბოქაულს ხელში შედგომში შეუყვანია და ხუთი წლის მაგორათ სსმუდამო გადასხადათ დაუდგენია „პროკორი“. ხელს გამოუცხადეს შვიდი

წლის გადასახადი გადახდაც. ხალხმა ერთხმით უარი თქვა გადახდაც იმ მისახრებოთ, რომ ხუთ წელიწადზე მეტი არ უნდა ეხდათ, რის შესახებაც თხოვნის მიხედვით განიხილეს. მასხუთა შემდეგ მიაღო ხალხმა: ხანამ თითო სულზე ქვეს-ქვეს მანეთი არ შეგროვდება, მანამ უნდა იხდეთ და მასთან თანხველი მოწოდებდნენ მოვიდა ფულების შეგრობის შესახებ. ხალხი წესს და და ხარს. ისედაც თანხიან გადასახადებთან შეწყობა უნდა, ესედა ასეთ არა საფიქვანო გადასახადიც უნდა დაუშავს და ერთხანთ გადატეხულმა გვეხმა ქვეს მანეთადე უნდა გადახადოს. დანის, მუსხურუს და სხვა უარი უთქვამთ მანინე და თავისუფალი არიან. ესედა ბევრ ოჯახში 10—15 სულამდე არიან და რადის უნდა გადახადონ სსმ-გერ ქვეს მანეთი ორი აბაზის გადახადით; ან, თქვამთ გადახადეს ორ-ორი აბაზით 15-ჯერ ქვეს მანეთი და 15—იქვე დახორცენ ვან ქვეს მიაღოს ფულები? წინადადი ფულების ორი წინაგია სოფლის კანკლარაში, რომელშიც არ სხანს შეტრეკ გადახდა, თუ მათე. დროა, ასეთ უსამართლობებს პაღა მოეფოს. საზოგადოებში ნაშენებიათ მინათვა თხოვნა და ვხანათ რა იქნება.

დამწვარს მდღეადრო, ასეა სწორეთ. წინათ ჯარში წასულის ოჯახს სახელმწიფო გადასახადს არ ახდენებდნენ, ამბობდნენ „ნაშენებიათ“. ესედა გამოყოფილხდა ხალხს: 2 მან. 50 კ. უნდა გადახადეთ ოჯახზე. ამდენი გადასახადებით, ღამის გათვალისწინებით. თითქმის სახანურათ არ მუშაობენ მისთვის ვიმუშაოთ, წყენ მინც არ ბეჭეტენ-არა. ასეთ გულგადარ ხალხს ის უბედურებად დაურთო თავს, რომ დიდი ხანია წვიმა არ მოსულა, საბინელო გვალვითა, ვანებები ხეობა, წისქვილები არ ბრუნავს უფიქვანის გამო, ხალხი სახანურათ ხილით და წვანდით იკვებება, რის წყალობითაც ხშირი ავთამოფობია სოფლათ. **იხეც ის ვარ.**

ს. დიდი-ჯიხიში (იმერეთი). რეპტის თუ სხვა მიხეზის წყალობით წყნებური ინტელიგენციის სსუებით ჩათობა კერძო სსმ-გებამ—ხალხი და სახლსა საქმე ფულებზე ჭიკიდათ. იმის მაგორ, რომ ხალხში განათლება შეიტანონ, ხელი შეუწონ კულტურულ ზრდა-განვითარებას, პროფესიათ გაუხდათ ღობობა და სხვა მაკალითისთვის მოეყვან ერთ ფაქტს: კვირას, 12 ივლისს, ადგილობრივი სკოლის დარბაზში წარმოადგინეს ორუთელის თანამედროვე ბიესა „და-მინტეხულები“. როცა გაიკვს ახალ ბიესს ადგენენ, ხალხი ძაღან დანტრეკდა. წარმოდგენის დღეს ბლამათ მოაწვდა შენობას, მართალია, ბეღეობა არ იყო ხალხისთვის ხელმისაწვდომი, მაგრამ ხალხი მინც ბლამათ დასწრო. დარბაზი სულ ციკვდა, ბილეთების ფასები 2 მანეთადან 30 კან. იყო. რაც შეეხება ბიესის შესრულებას კარგათ ჩაატარეს. როცა წარმოდგენა კათვდა ცამირათ ცეკვა—თამაში. დამსწრე საზოგადოება კმაყოფილი დარჩა. გამართული იყო ბუფეტო, სადაც უდღენ ლუღს, დიმიანთს და ღვინოს. როცა ბირველი მოქმედება კათვდა, ზოგიერთები მოუსდგენ სტოლებს და გამართეს ქეიფ-სიმაღრა, რითაც წარმოდგენის ძალიან შეუშალა ხელი. როცა დამსწრე საზოგადოება დაიშალა, იქ დარჩენ ზოგიერთი ბიები და სტენის მოყვარები მოუსდგენ სტოლებს დიდიმდის, როგორც ქორწილში ჭირადღეს გაიძობდნენ. ამან ცუდი შთაბეჭდილება მოახდინა ხალხზე. აქ-იქ მოისმოდს სხედავრო: ხალხი მოატყუეს, კანკარდგეს და ფულები თუითონ წაიღეს და ქეიფობენო. წარმოდგენა ბიბლიოთეკის სსარტეზლოთ იყო გამართული. დროა შედგინ წყენმა ინტელიგენტებმა, რომ მათი ასეთი საქმიანი ხელს უფიქვან საზოგადო საქმიანე უფიქვან და შემდეგში არავითარ საქმის გაკეთება აღარ შეიძლება.

გუბიის ბე-ტვის ქარხანა ნაძალადევი.

როგორც კერობა, დღეს კარტის თამაში და ღობობა მუშაში ხეულებრივ მოვლენათ კარდაიქდა. სად, რომელ სსმ-გადრგში ცინდათ, რომ ამ სსმ-გადრგულურ სენს არ ეხინს თავი. ამ მხრით წყენი ქარხნის მუშებიც არ წამოხდნენ. მიიღებენ თუ არა ჭამაბიებს, მანინე ვარძან რეინის გზის სტროფოქ ნიქოვანთან, სადაც რეინის გზის მუშებთან ერთად გატრებით თამაშობენ კარტს. ხშირად, მთელ ჭამაბიებს იქ სტროფებზე და ცარიელ-ტარიელი ბრუნდებიან შინ. ამას წინათ რამდენიმე ზარმა წავაგო მთლათ თავინათ ჭამაბიანი, ამას მოუბა მხუმი და კინადამ უბედურება დატრიალდა. ასე იქვეყნის უმეტესათ ის მუშები, რომლებსაც თავი მოწინავეებათ მთაქეთ.

პროლეტარი.
მუშათა უორის
თფ. დლაქ-პარიკმანერთა ცხოვრებლან. როგორც სხვა დარგებში, ისე წყენ-შიაც, უმუშევართ რიგები თითქმის საათობით მატულობს. ამის ერთი მიზეზთაგანია „ხეივანების“ თვგასულობა. ისინი დღეს არავითარ საშუალებებს არ ზოგავენ მუშების ფუნქციუ სასოილათ. საშუალო დრო ერთობრათ გადაიღეს. დანება და უფიქვან სიტუეებით ღანძღვა-გინება ხომ ჩვეულებრივ მოვლენათ აქეთ კანკარეული. ევედა ამას კარგათ ხედავენ წყენი მუშები, გრძობენ თუ რა მიზეზით არიან ქუჩაში მშვიდ-მუშევარ-

ღი უმუშევართ დარჩენილი წყენი ამხანაგები, მაგრამ კულ-სელ-დაკრევილი შეუფრებენ ვევედა ამას. ერთი ის-და შეგვრჩა, რომ სახელსარება კვირა დღით უნდა დაკეტონ. დღეს არც ეს ასევეებს ზოგიერთ ხე-სეინს, განსაკუთრებით დლაქებს და უფიქვან ძაღ-დონეს ხშირდებენ, რომ კვირა-დღესაც ამუშაონ მუშები. მიუხედავად ამის, მინც საბოლოათ გადაწვა დაკეტოდა იქნის კვირა-დღეებში სადაღაქა და საზოგადოებრივად. ეს დარგებშიც, როგორც კავიკათ, გუბერნატორისთვის გაუგზავნიათ, რათა ზომები მიიღონ მათ წინააღმდეგ, ვინც ამ დარგებში ღებან დაარდებენ.

გუბიის ბე-ტვის ქარხანა ნაძალადევი. როგორც კერობა, დღეს კარტის თამაში და ღობობა მუშაში ხეულებრივ მოვლენათ კარდაიქდა. სად, რომელ სსმ-გადრგში ცინდათ, რომ ამ სსმ-გადრგულურ სენს არ ეხინს თავი. ამ მხრით წყენი ქარხნის მუშებიც არ წამოხდნენ. მიიღებენ თუ არა ჭამაბიებს, მანინე ვარძან რეინის გზის სტროფოქ ნიქოვანთან, სადაც რეინის გზის მუშებთან ერთად გატრებით თამაშობენ კარტს. ხშირად, მთელ ჭამაბიებს იქ სტროფებზე და ცარიელ-ტარიელი ბრუნდებიან შინ. ამას წინათ რამდენიმე ზარმა წავაგო მთლათ თავინათ ჭამაბიანი, ამას მოუბა მხუმი და კინადამ უბედურება დატრიალდა. ასე იქვეყნის უმეტესათ ის მუშები, რომლებსაც თავი მოწინავეებათ მთაქეთ.

სად. კობინარი. აქაური გზის ოსტატო უფიქვანე ძაღ-დონეს ხშირდებენ მუშების დაწინაღმდეგობათ, ძღვებს მოხავეულები უფლებები წაართვა მუშებს. რვა საათის საშუალოს მაგორათ თექვსმეტ საათს ამუშავებს მუშები. ასეთი შეუფრებელი მუშობა მდონი იმან გამოიწვია, რომ ხშირად ზოგიერთ მუშების თავის საქმიანე აღდგენს. ასეთი მოქმედება გზის მოვალეებზემაც შეინიშნა; წასულ თვეებში ის მოვიდა აქ მუშების დასაფიქვანებლათ და ორი მუშა არ აღმინდა თავის აღვას. ოსტატმა უთხრა ავთ განხეირო. თუ მუშამ სამართლიანობა მოითხოვა საფრთხე მოეღოს, კი ასეც მოხდა. ამას წინათ აქ დაითხრეს ორი დიდი ხნის ნაშენი მუშა.

ქვერილი რედაქციის მიმართ
ულრმეს მადლობას ვუცხადებთ ყველა იმ პირთ, რომელთაც 12 ივლისს დიდი-ჯიხიში უფიქვან წიგნ-საცავ სამკითხველოს სასარგებლოთ გამართულ წარმოდგენაში მონაწილეობა მიიღეს; განსაკუთრებით გამზეს წარმოდგენისა

პროლეტარი

კობინარი

საზოგადოებო სასურობის განყოფილება

ამიერ-კავკასიისთვის

თფილისში სოლოლაკის ქუჩა, № 4.

იყიდება ნარდათ და ცალობით

დარგინებული წყილოგავალი ზედა ტანისამოსი სულ ახალი საზღვარგარეთულ ფასონების საუკეთესო ინგლისურ მატერიკისა სულ იფ ფასამდე.

დარგინებული წამოსახანები და პალტოები ბ-ნთ აფიკრებისათვის.

დარგინებული მატერია სხედასხვა მიზნისათვის.

რეზინის ღრუბელი.

საფარტელები რქის რეზინისაგან.

ცალობით ვაჭრობა დელაიფაზე საუკეთესო

გალოშების „პროპოლენის“

(25—5—29).

ქ-ნ მარიამ ლორთქიანიძის ასულს დადიანისას, რომლის მხრებითაც წარმოდგენა სამაგალითო წეს-რიგით ჩაიარა, წმიდა შემოსავალი დარბა სამკითხველოს 102 ჰ.

გამგე წიგნ-საცავ-სამკითხველთა

მდ. გ. ნუტუბიძე.

რედაქტორ-გამომცემელი

ლ. დიდიშვილიანი.

მაგარებლების მიმოსვლა

(18 აპრილიდან)

ფრხილებს ვართ აღნიშნული პეტერბურგის ღრბილიგებში თფილისისა.

თფილისიდან გადის

ბათუმისაკენ: 1) სწრაფი № 1, საღამოს 7 ს. 33 წ. (8 ს. 31 წ.).
2) საფოსტო № 3, დღის 8 ს. 6 წ. (9 ს. 4 წ.).
3) სამგზავრო № 5, დღის 12 ს. 3 წ. (1 ს. 1 წ.).

ბაქოსაკენ: 1) სამგზავრო № 12, საღამოს 9 ს. 13 წ. (10 ს. 11 წ.).
2) საფოსტო № 4, საღამოს 10 ს. 40 წ. (11 ს. 38 წ.).
3) სამგზავრო № 6, დღის 6 ს. 38 წ. (7 ს. 36 წ.).

ბოჯომამდე: 1) სამგზავრო № 7/8, დღის 9 ს. (9 ს. 58 წ.).
2) სამგზავრო № 9/10, ნაშუადღევს 2 ს. 30 წ. (3 ს. 28 წ.).

ჯულფამდე: საფოსტო № 74/75, დღის 12 ს. 46 წ. (1 წ. 44 წ.).

ერენამდე: სამგზავრო და საქონლ. № 78/79, ნაშუადღევს 4 ს. (4 ს. 58 წ.).

მცხეთამდე: მართა კვირა-უქმების წინა დღით და კვირა უქმებში 1) საგარაკო № 77, დღის 9 ს. 30 წ. (10 ს. 28 წ.).
2) საგარაკო № 77ა, ნაშუადღევს 2 ს. (2 ს. 58 წ.).

თფილისში მოდის

ბათუმიდან: 1) სწრაფი № 2, დღის 3 ს. 38 ს. (9 ს. 36 წ.).
2) საფოსტო № 4, საღამოს 9 ს. 40 წ. (10 ს. 38 წ.).
3) სამგზავრო № 6, დღის 5 ს. 50 წ. (6 ს. 48 წ.).

ბაქოდან: 1) სამგზავრო № 11, დღის 9 ს. 47 წ. (10 ს. 45 წ.).
2) საფოსტო № 3, დღის 7 სათ. 8 წ. (8 ს. 6 წ.).
3) სამგზავრო № 5, დღის 11 ს. 13 წ. (12 ს. 11 წ.).

ბორჯომიდან: 1) სამგზავრო № 7/8, დღის 6 ს. 46 წ. (7 ს. 44 წ.).
2) სამგზავრო № 9/10, საღამოს 8 ს. 4 წ. (9 ს. 2 წ.).

ჯულფიდან: საფოსტო № 72/73, დღის 5 ს. 28 წ. (6 ს. 26 წ.).

ერენამდე: სამგზავრო და საქ., ნაშუადღევს 5 ს. 25 წ. (6 ს. 23 წ.).

მცხეთიდან: მხოლოდ კვირა-უქმების და კვირა-უქმების წინა დღის საგარაკო № 76ა, ნაშუადღევს 1 ს. 30 წ. (2 ს. 28 წ.).
საგარაკო № 6, საღამოს 7 ს. 20 წ. (8 ს. 18 წ.).

განცხადებანი

სიკვდილიანული

მხალისი-ფიქვან.

ახალი საშუალება კლაპონი, რომელიც სპობს ბალნიკლებს და მის კვერცხებს სულ ერთ მინუტში, რისთვისაც პირობას გაძლევთ. ჯერ არ ყოფილა ამგვარი საუკეთესო წამალი. ფლაკონი 35 კ. დარიბება თან ახლავს. ვგზავნით ფას-დაღებით. მოითხოვეთ კლაპონი ახლობისა. ერთთ ერთი საწუბო თფილისში, ვორონცივის ძეგლის მახლობლათ, ნეკრასოვის ქუჩა № 14. აფთიაქის პროც. 30—11

დაჯილდოვებულია

დიდი პირცხ. და ოქროს მედ.

მეტათ კარგი ღირსებისათვის

ნაქრო-ლიტვიოვი წყალი

ზემედიის ძველი ზაფადის

თფილისი, ველიკონიკი. 40, ტელფონი 216-
ვაუკეთესო საშუალება კუჭის კატარის და ქვის, თირკმლების, ღვიძლის და შარდის ბუშტის ავთ-
მყოფობის წინააღმდეგ, აქრობს სიმკვარეს, აღნობს და სწმენდს კუჭს და ქვიშას.

ფასი სამკურ. წყ. ბოთ. 18 კ. იქვე

ობერზალცბრუნ. გუნიალი-იანა, ენსკის და აგრეთვე ხელტერსკია, ხოდის და ყველა ზი-
დეულობის წყლები.

!!! გაფრთხილება !!!

ჩვენ მოგვარეთა და ყალიბი იარლიკე-
ბის გასარჩევით ვთხოვთ მოითხოვონ წარ-
წერა ყველა იარლიკეზე. დიდი უფრეს. და
აქროს მედლები და ზავ. მარკო გემი
ქოსკარი“.

(20—13)

ს ა ს ტ უ მ რ ო

„ბორჯომი“

თფილისი, ვოგზლის ქ., № 17.

ახლოთ შეკეთებული სუფთა ოთახები ხელ-
მისაწოდო ფასებში: დღე და ღამით 50 კ —
3 მან., თვიურათ ძლიერ დაკლებულ
ფასებში.

პატივისცემით მიხილ ქოიფა და
ევგენი პეტრენა. 4—2.

პბილის მიიში

ს. ნ. მაგროსოვი-სანოვიჩი.

დაბლობის ვაკეთება, ამოღება, ექიმობა
და ხელოვნური კბილების ჩაყენება „პბლის-
ტრნკით“ და „უბლასტრკით“ სამკურ-
ნალოების ფასებში. მიღება ყოველდღე
ღილის 10—12 ს. და საღამოს 5—7 ს.
ვერის დაღმართი № 21 (50—4)